

Skovdyrkeren

Nr. 1

December 2010

Ny organisation

Træmarkedet i dag

Profil af en skovdyrker

Klædt på til fremtiden

Med overvældende majoritet vedtog medlemmerne på generalforsamlinger i de syv skovdyrkerforeninger den nye organisation, som vi har arbejdet med i mere end et år sammen med en ny strategi for De Danske Skovdyrkerforeninger (DDS). Fra at have været syv helt selvstændige foreninger med et fælles sekretariat i København er Skovdyrkerne nu en koncern.

Hvorfor ændring?

Behovet for videndeling og specialisering, samt for udvikling af nye løsninger og koncepter, gør i stigende grad et tættere samarbejde på tværs af foreningerne nødvendigt. Selv om foreningerne ved fusioner og som følge af stigende markedsandel bliver stadig større, giver et tværgående samarbejde yderligere fordele og nye muligheder.

Hovedformålet er i fremtiden overalt at kunne tilbyde rationelle og billige løsninger af højeste kvalitet til medlemmerne. Og at opnå de højeste priser på ejernes produkter. Det er de centrale fordele, vi søger at opnå med den nye organisation. Og vi gennemfører ændringen på en måde, der ikke ødelægger de lokale skovejeres indflydelse eller det lokale engagement hos medarbejderne.

At vi nu har koncernstatus giver samtidig den fordel, at samarbejdet mellem foreningerne kan udvides ubegrænset uden at vi risikerer problemer i forhold til en stadig mere skærpet konkurrence-lovgivning.

Et af de første praktiske resultater af det intensive samarbejde er samlingen af alle foreningernes eksport af juletræer og grønt i firmaet Green Product A/S, der nu er den største eksportør i branchen. Et andet er det nye blad, du sidder med i hånden. Flere tiltag vil følge.

Hvad betyder det?

Vi vil efter ændringen stadig have en struktur med lokalforeninger med egen økonomi, med egen ledelse, som er ansvarlig for den daglige drift, og med egen bestyrelse. Og medlemmerne vil stadig have samme nærhed til betjeningen som før. Men foreningerne vil være bundet op i et stærkere netværk, hvor de juridisk bliver en del af den landsdækkende forening, De Danske Skovdyrkerforeninger (DDS).

DDS vil normalt ikke blande sig i den daglige drift. Men vi arbejder fremover efter en fælles overordnet strategi, som de lokale strategier vil være en del af, og de lokale bestyrelser skal fremover godkendes af den fælles hovedbestyrelse.

Så selv om ændringen betyder en vis centralisering, så fastholder den nye struktur Skovdyrkerne som en lokalt baseret, ejer-ejet og ejer-styret virksomhed, og den sigter først og fremmest mod at give os øget styrke internt og eksternt.

Skovdyrkerkonceptet

Ingen af de foreslåede ændringer vil ændre vore kerneværdier. Vi vil fastholde vort grundkoncept, der bygger på en kombination af viden og tillid. Kun meget få skovejere har tilstrækkelig viden til - alene - at kunne få det optimale ud af deres ejen-

dom. De fleste skovejere har behov for input, for sparring og for praktisk hjælp til driften. Lige fra indkøb af den mest velegnede proveniens af planter til salget af de færdige produkter til den rigtige pris.

Gode råd kan man få mange steder. Hos planteskoler, entreprenører, træhandlere m.fl. Men vi er det eneste sted i markedet, hvor skovejeren kan have tillid til, at hans interesser bliver varetaget – det er det, der ligger i det medlemskab, som de fleste vælger.

Fordi vi i vor rådgivning tager udgangspunkt i den enkelte ejers situation og behov. Fordi vi arbejder langsigtet, og ser det enkelte tiltag i skoven som et led i en lang kæde af indgreb, der tilsammen giver en optimal drift. Med os som rådgivere og entreprenører har skovejeren fagfolkene på sin side!

På det grundlag bygger vi vor forretning. Ikke guldrandet, men økonomisk sund, fordi den bygger på

en fair deal med skovejerne, på vort "lette" koncept uden egne maskinstationer, planteskoler m.m. og på en videndeling mellem op mod 100 engagerede fagfolk.

Velkommen til alle vore stamkunder i en endnu bedre forretning.

*Torben Bille Brahe, Landsformand
Per Hilbert, Sekretariatsleder*

Skovdyrkerens logo. Symboliserer samarbejde og netværk. Mellem skovejerne indbyrdes, mellem skovejerne og deres foreninger og mellem de forskellige skovdyrkerforeninger.

Træmarkedet idag

Løvtræ

Der har gennem efteråret generelt været god afsætning på løvtræ. Nogle af de store europæiske løvtræproducenter - bl.a. Tyskland og Frankrig - skover traditionelt først rigtigt efter nytår. Derfor er afsætningsforholdene for løvtræ normalt bedre i efteråret end i foråret. Umiddelbart ser det dog ud til, at markedet fortsætter uændret hen over nytår.

Vi mærker en tendens til, at der kan opnås lidt højere pris pr. kubikmeter ved store partier end ved små. Det er logisk nok. Der går lang tid med syning pr. kubikmeter ved små partier og derfor er større partier mere værd for opkøber. Afhentning af træ er også mere rationel ved større mængder på hver

lokalitet. Endelig giver større partier bedre mulighed for at optimere aflægningen af effekter.

Askesituationen

I forbindelse med syning af ask er der i flere tilfælde konstateret problemer med misfarvning af ved i træer, der er angrebet af sygdommen "asketoptørre". Som navnet siger, så udtørres og dør større eller mindre dele af træernes kroner.

Nogle træer reagerer ved at sætte vanris - altså nye grene på de lavere dele af stammen. Det er især i de tilfælde, hvor disse vanris dør, at der optræder forringelser i træets ved. Nogle træer dør fuldstændig og da indtræder forringelsen af veddet umiddelbart herefter.

Askebevoksning med mange toptørre træer. Foto: Henrik Buhl

Heldigvis er især afsætningen for asketræ fin og priserne er endda steget noget gennem efteråret. Ask handles i stigende grad som standardvare uden klassificering af de enkelte stammer. Alle kvaliteter handles således som én sortering dog med en prisgraduering efter diameteren. Når kvaliteten af partiet passer til prisen, så er denne handelsform fornuftig. Gode kævler over 45 cm midtmålt, uden væsentlig brunkerne, klassificeres normalt enkeltvis.

Nåletræ

Efter at have oplevet prisstigninger tre gange i første halvår af 2010 har de priser, som vi fik lige før sommerferien, været gældende siden. Savværkerne manglede træ i foråret og nåletræspriserne er nu højere end de var før krisen, hvor de endda var på det højeste i en årrække. Det har givet en væsentlig forøgelse af skovningsomfanget. Vi kan dog godt komme til at se den klassiske reaktion, at gode priser på træ bevirker, at indtjeningsbehovet til mange skove ret hurtigt indfries og at hugsten derfor reduceres, hvilket så betyder, at udbuddet falder. En skovkontoordning kunne afhjælpe dette problem.

For nylig er priserne på tømmer faldet lidt i Sverige. Det skyldes bl.a. den kraftige styrkelse af den

svenske krone fra foråret 2009 og frem til nu, som har svækket den svenske skovindustri konkurrenceevne. En anden del af forklaringen er, at de svenske træindustrier mangler papirtræ og en lavere tømmerpris skulle give lidt mere i stakken med papirtræ.

En ret ny rapport fra FN forudser en forbedring af træmarkederne i løbet af 2011. Primært i Europa/Rusland og mindre i Nordamerika, hvor byggeriet af enfamiliehuse er faldet dramatisk og skal fordobles fra det nuværende niveau før træmarkedet normaliseres. Trenden globalt vil også påvirke situationen i Danmark, men der er lokale forhold der gør, at der ikke altid vil være lighedstegn mellem udviklingen globalt og nationalt. Din lokale skovfoged kan altid give dig en aktuel vurdering af markedssituationen.

Danske nåletræssavværker efterspørger fortsat betydelige mængder af råtræ, og det såvel til tømmer som til emballage.

Efterspørgslen på træ til energiformål vil fortsat øges og det lægger en god bund under træmarkederne generelt.

*Henrik Buhl
Skovdyrkerforeningen Østjylland*

*Der er skovet mange kubikmeter siden sommerferien.
Foto: Henrik Buhl*

En anderledes ejendom

Else og Christian Westh Andersen brænder for deres juletræer og pyntegrønt. Foto: Rasmus Fejer Nielsen

Umiddelbart øst for Holstebro ligger en anderledes ejendom med egen planteskole og produktion af flere forskellige nichearter til pyntegrønt.

Ejendommen på 34 hektar kaldes i daglig tale *Krogager* og ejes af Else og Christian Westh Andersen. Ægteparret overtog gården og jorden i 1992 med et stort ønske om at få et aktivt liv med 'fingrene i jorden' sideløbende med deres 'normale' arbejdsuge.

I første omgang forsøgte parret sig med produktion af Ginseng. Det viste sig dog at være lidt for besværligt – men da Christian W. Andersen altid har haft en forkærlighed for træer, skulle det være noget i den retning – derfor endte det i stedet med produktion af juletræer og pyntegrønt. Resultatet er idag blevet en spændende og velpasset ejendom.

Fem hektar er tilplantet med en blanding af forskellige pyntegrøntarter. Hovedparten udgøres af nobi-

lis, men derudover dyrkes silkefyr, blå, grøn og gul cypres, buksbom og kristtjørn.

Else og Christian W. Andersen synes at nicheproduktionen med mange forskellige arter er spændende i sig selv, og de lægger mange arbejdstimer i det, men traditionel produktion af nordmannsgran er dog stadig det, der fylder mest.

I de seneste otte år er der hvert år blevet tilplantet et nyt areal med nordmannsgran. Målet er at to arealer mere tilplantes, så et areal høstes hvert år, og nordmannsgranerne derved dyrkes i 10-årig omdrift. På det tidspunkt vil i alt 23 hektar være i produktion. Økonomi og arbejdsindsats er nøje planlagt og gransket i samråd med Skovdyrkerne.

Egen planteskole

Alle juletræer på ejendommen stammer fra planter dyrket i egen planteskole. I begyndelsen var planteskolens produktion af nordmannsgran baseret på 1 kg tyrkiske frø af tvivlsom herkomst. Med større indsigt i provenienser foretrækker Christian W. Andersen i dag frø fra danske afstamninger som Tværsted og Silkeborg.

Nicheproduktion af kristtjørn. Vildtet har til vane at følge en fast veksel frem til kristtjørnen – som er en yndet standplads. Overraskende nok er kristtjørnen den art der synes bidt hårdest på ejendommen. Foto: Rasmus Fejer Nielsen

Planterne dyrkes 3 år i frøbed og 0 år i prikledet (3/0'ere) inden de tages ud af planteskolen. I forhold til planternes vækst ville Christian egentlig hellere dyrke planter i størrelsen 2/1, men skiftet over til prikledet er fravalgt da det giver for meget arbejde.

Afsætningen

I begyndelsen var afsætningen af juletræer og pyntegrønt udelukkende baseret på detailsalg direkte fra gården. Idag afsættes størstedelen af både juletræer og pyntegrønt til udlandet gennem Skovdykkerne.

Gårdsalget er dog en tradition, og begge synes at salget giver mange hyggelige stunder. Hvert år sæl-

ges omkring 400-600 træer fra gården, og især i de sidste weekender op mod jul er der fornuftig afsætning. For mange af kunderne er det blevet en fast juletradition at hente juletræ og grønt fra Krogager.

I de senere år har Else og Christian W. Andersen årligt produceret omkring 2.000 træer, og fremadrettet forventer de at afsætningen kommer op på 8.000-12.000 træer årligt. Med det nuværende marked kan parret derfor se frem til en god indtjening.

Udbuddet i markedet bliver dog større i den nærmeste fremtid og vil påvirke afsætning og prisniveau. Christian W. Andersen er imidlertid meget afklaret med udviklingen og tror på værdien i ejendommens produktionsform baseret på eget plantemateriale fra danske frøkilder. For yderligere at fremtidssikre ejendommen er det en målsætning at hele produktionen af nordmannsgran juletræer fremover skal Global GAP certificeres.

*Rasmus Fejer Nielsen
Skovdykkerforeningen Vestjylland*

Se flere billeder på dyrkningsaktuelt.dk

Skovlovens muligheder for vildtpleje

Skovloven gør det muligt i samspil med skovdriften, at tilgodese vildtet, jagten og ikke mindst herlighedsværdien. Her er et udpluk af mulighederne for vildtpleje i skoven.

Der er ingen tvivl om, at korrekt anlæg af lysåbne arealer, vildtagre og skovenge gør en stor forskel for skoven som helhed. Herlighedsværdien øges betragteligt, skoven bliver bæredygtig mht. føde til vildtet - herunder især hjortevildtet - jagtplejen stiger og den biologiske variation i skoven øges. Alt sammen noget de fleste skovejere synes godt om.

Skovloven åbner mulighed for at skabe åbne naturarealer på 10% af den enkelte skovs areal. Efter hugst kan genplantning undlades på udvalgte arealer. Det betyder, at det er muligt at udnytte arealer, der har mindre skovdyrkningsmæssig værdi, til et andet og måske bedre formål, f.eks. en frodig skoveng.

De lysåbne arealer er af meget stor værdi for vildtet i skoven. Her findes et stort fødeudbud i form af urter og græsser og en større forekomst af insekter til gavn for især småfugle og fasaner. Udover det større udbud af føde, skabes der lys og varme, som er to af vildtets grundkrav til skoven som levested.

Nyetableret skoveng (vildtager) efter skovning, grenknusning og grundgødsning. Foto: René Didriksen

Skovejeren bestemmer!

Generelt gælder at træerne i skoven skal have opnået en hugstmoden alder før de fældes. Men når der skal etableres et åbent naturareal i skoven er der undtagelser. Er der et velegnet sted at placere et lysåbent naturareal må også unge træer ryddes til formålet. Eksempelvis er det muligt at skabe åbne naturarealer langs skovvejene, også hvor det er nødvendigt at rydde bræmmer i yngre bevoksninger.

Lystilførslen langs med skovvejene muliggør en fremspiring af urter, der sikrer mere føde til vildtet, og samtidig kan skytterne placeres optimalt på efterårets jagter. Sidst men ikke mindst øger de frodige skovveje også skovens herlighedsværdi.

Askesygen, som er udbredt i hele landet, betyder at flere bevoksninger i øjeblikket må lade livet tidligere end forventet. Det er typisk små bevoksninger i mere eller mindre fugtige lavninger. Disse arealer, eller et udvalg af dem, kan evt. indgå i driftsplanen som værende fremtidige lysninger og skovenge, hvis det ellers passer ind i den øvrige drift af skoven.

Ønsker man at etablere flest mulige lysåbne arealer i skoven, er det væsentligt at bemærke, at de arealer der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning, ikke tæller med i opgørelsen af de 10%. Der kan derfor i den enkelte skov etableres 10% åbne naturarealer ud over de arealer, der lovligt var uden træbevoksning den 1. oktober 2004.

Her ryddes dele af nåletræsbevoksning for at finde skovsøen frem... En time efter er effekten til at få øje på! Fotos: René Didriksen

Vildtagre i skoven

Skovloven gør det også muligt, når det er nødvendigt for skovdriften, at friholde arealer til f.eks. vildtagre. En åben formulering der kan tolkes bredt. Derfor anbefales det, at skovfogeden tages med på råd inden vildtageren etableres. Vildtagre anlagt i et forsøg på at afværge vildtskader i skoven er ét eksempel. Hvordan vildtagrene placeres og dyrkes beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Vildtagre må omlægges, gødes og sprøjtes, hvilket gør det muligt at etablere dem med fornuft også i skoven.

For at opnå optimale næringsforhold og dermed vækstbetingelser, er det fornuftigt at foretage en analyse af jorden. Jordens surhedsgrad (pH-værdi) og næringsstofbalance skal bringes i orden. Det er ikke unormalt, at der på skovjord skal tilføres 7-8 tons/ha kalk eller mere. Plus fosfor og kalium.

Er skoven, og de arealer der er tiltænkt vildtager, certificeret i PEFC, FSC eller begge, er det stadig muligt at lave vildtagre. Ved PEFC skal der dokumenteres forbrug af gødning og pesticider (som man gør i resten af skoven). Ved FSC er det kun tilladt at bruge økologisk gødning og aske, og der må ikke bruges GMO-afgrøder (genmodificerede).

Stævning og græsning

Udover de åbne naturarealer og vildtagre kan der jf. skovloven også indføres gamle skovdriftsformer som stævningsdrift og skovgræsning.

Stævningskov drives ved at træerne i en bevoksning skæres ned til roden med 5-20 års mellemrum, f.eks. til flis. Herefter skyder de igen. Typisk anvendes hassel, rødell, ask og eg til dette. Stævningskov er ofte meget lysåben, og har et rigt dyre- og planteliv tilknyttet.

Skovgræsning er modsat tidligere også blevet muliggjort, og som ved stævningskov giver dette også en lysåben skov med et særligt plante- og dyreliv tilknyttet. Stævningskov og græsning må udgøre 10% af den enkelte skovs areal.

“Øje” for opgaven

Det er afgørende for et godt resultat, at de beskrevne tiltag planlægges nøje. Det er ikke ligegyldigt hvor de lysåbne arealer og vildtagrene placeres, hvis de skal have effekt. Og deres udformning er afgørende for at de falder naturligt ind i skovbilledet. Derfor er det også vigtigt at vedkommende,

der skal planlægge og udføre tiltagene, er instrueret grundigt og har "øje" for opgaven. Fortolkningen af skovlovens mulighed for anlæg af vildtagre er, som nævnt, meget åben, og det anbefales derfor at tage skovfogeden med på råd inden tingene iværksættes.

Det samme gælder valg af engblandinger til skovenge og vildtafgrøder. Her er mulighederne mange. Skovdyrkerne har bl.a. selv fået produceret en engblanding målrettet til råvildtet.

René Didriksen
Skovdyrkerforeningen ØST

Træer og buske i by og land

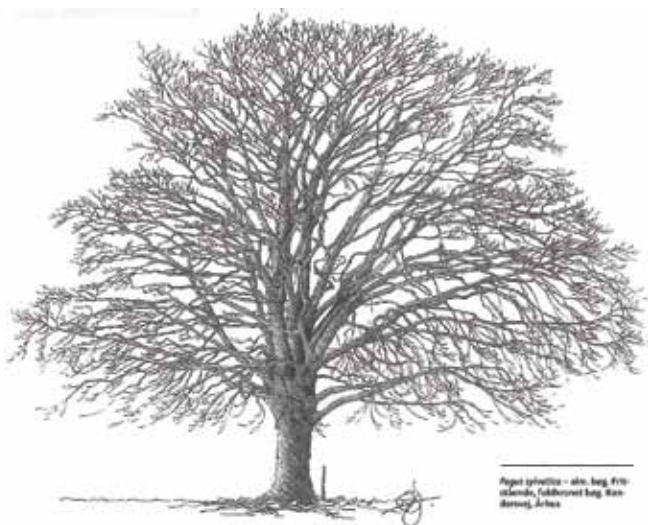
En af landets dygtigste og mest erfarne plantemennesker, Poul Erik Brander, har sammen med tre kolleger udgivet en helt ny og meget omfattende bog om træer og buske i landskabet.

For hver art er grundigt beskrevet, hvad den kan bruges til, hvor den kan vokse, udseende og vækst, skadedyrs- og sygdomsproblemer samt sorter og frøkilder. Endelig er bogen fuld af vellykkede fotos og fine tegninger.

Vi kan meget anbefale bogen til den interesserede amatør - selv om den egentlig er skrevet til professionelle. Bogen er på 496 sider og koster 1 kr./side, dvs. 496 kr. plus moms. Den udgives af og kan bestilles hos forlaget Grønt Miljø på www.dag.dk

Læs flere boganmeldelser eller gå på jagt efter ellers uopdrivelige fagbøger på Skovdyrkernes hjemmeside under **dyrkningsaktuelt/anden rådgivning/litteratur**. Her vil der være mulighed for at finde en spændende og uventet julegave.

Per Hilbert
Skovdyrkernes Sekretariat

Alm. bøg. Illustration fra bogen: Signe Moos Andersen

Nyt medlemsblad

Som den opmærksomme læser nok har opdaget, så har medlemsbladet skiftet navn, format og layout. Lokale nyheder og meddelelser vil fremover have fast plads på bladets forside, bagside og indersider. Bladets midtersider vil derimod bestå af fælles ar-

tikler med aktuelle emner, relevante for alle skovvejere og skovdyrkere - ofte skrevet af Skovdyrkernes specialist på området.

Skovdyrkeren udkommer otte gange om året.